

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖ KULTŪROS PAVELDO KOMISIJA

Biudžetinė įstaiga, Rūdninkų g. 13, 01135 Vilnius, tel. / faks. (8 5) 266 3277, el. p. komisija@vkpk.lt
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 288700520

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2026-01- Nr. V11- (6.3E)
Į 2026-01-23 TAIS Nr. 25-17775(3)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS PAREIGŪNŲ DARBO UŽMOKESČIO ĮSTATYMO NR. VIII-1904 2 STRAIPSNIO IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-778(2) SVARSTYMO

Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – Vyriausybė), teikdama išvadą dėl Lietuvos Respublikos valstybės pareigūnų darbo užmokesčio įstatymo Nr. VIII-1904 (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XVP-778(2) (toliau – Projektas), iš esmės pritarė šio Projekto tikslui – didinti Lietuvos Respublikos Seimo (toliau – Seimas) pagal specialius įstatymus paskirtų valstybinių (nuolatinių) komisijų, Lietuvos Respublikos valstybinės kultūros paveldo komisijos (toliau – Paveldo komisija) ir tarybų pirmininkų, jų pavaduotojų ir narių darbo užmokestį. Tačiau kartu Vyriausybė Seimui pateikė siūlymą Projekto nesvarstyti, motyvuodama planuojama viešojo sektoriaus darbo užmokesčio išlaidų peržiūra ir ketinimu sistemiškai peržiūrėti visą valstybės pareigūnų darbo užmokesčio reguliavimą.

Paveldo komisija, atsižvelgusi į Projekto tikslus, viešojo administravimo efektyvumą ir konstitucinio teisingo apmokėjimo už darbą principo įgyvendinimą, vertina, kad egzistuoja pagrįstos priežastys, dėl kurių Projektas turėtų būti svarstomas jau dabar, nelaukiant planuojamos kompleksinės viso teisinio reguliavimo ir jo finansinio pagrindimo peržiūros pabaigos.

Vyriausybės pritarimas Projekto tikslui reiškia, jog esamas teisinis reguliavimas, nustatantis Paveldo komisijos narių bei pirmininko darbo užmokestį nebeatitinka šiems pareigūnams priskirtų funkcijų pobūdžio, sudėtingumo ir atsakomybės lygio. Todėl Projekto svarstymo Seime sustabdymas, delsimas spręsti akivaizdžią problemą iš esmės reikštų konstitucinio teisingo apmokėjimo už darbą principo pažeidimą. Vertintina, kad Paveldo komisijos narių darbo apmokėjimo pakeitimas, kai yra aiškiai nustatyta, jog Paveldo komisijos narių darbo užmokestis šiuo metu yra neproporcingai mažesnis, lyginant su kitomis analogiškoms institucijomis, yra būtina priemonė užtikrinant tinkamą ir teisingą apmokėjimą už darbą jau dabar, o ne tik po būsimos kompleksinės peržiūros.

Vyriausybės nutarime nurodoma, jog ateityje bus vykdoma kompleksinė valstybės pareigūnų darbo užmokesčio sistemos teisinio reguliavimo ir jo finansinio pagrindimo peržiūra, tačiau tai savaime neužtikrina, kad būtinas rezultatas bus pasiektas laiku ir tokia apimtimi, kuri realiai išspręs konkrečią šiuo metu egzistuojančią Paveldo komisijos narių darbo apmokėjimo problemą.

Viešojo sektoriaus atlygio reformos reikalauja ne vien tik detalios teisinio reglamentavimo bei esamos situacijos analizės, bet ir politinio sutarimo, skirtingų interesų suderinimo, todėl egzistuoja objektyvi rizika, kad sprendimų priėmimas bus nukeltas neapibrėžtam laikui. Manytina, kad Įstatymo pakoregavimas pagal Projekto pasiūlymus laikytinas tarpine, tiksline ir proporcinga priemone, leidžiančia operatyviai spręsti identifikuotą Paveldo komisijos problemą nelaukiant sisteminės peržiūros pabaigos, kartu paliekant galimybę vėliau šias nuostatas integruoti į bendrą sistemą.

Manytina, kad atskirų pareigybių teisinio reglamentavimo korekcijos gali būti atliekamos ir etapais, tai pagrindžiant objektyviais kriterijais ir jei tai neprieštarauja proporcingumo ir efektyvumo principams. Šiuo atveju abu šie kriterijai yra išpildomi – poreikis koreguoti Paveldo komisijos narių bei pirmininko darbo apmokėjimo taisykles yra objektyviai pagrįstas bei atitinka proporcingumo ir efektyvumo principus.

Argumentas, kad pavienių pareigybių ar institucijų išskyrimas gali iškreipti bendrą darbo apmokėjimo sistemos logiką, negali būti laikomas pakankamu pagrindu atsisakyti svarstyti Projektą. Pažymėtina, kad Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (toliau – Centras) Įstatyme jau šiuo metu (nuo 2025 m. sausio 1 d.) yra išskirtas kaip atskira valstybės pareigūnų kategorija (Įstatymo 2 str. 171 p.). Todėl tai, kad Projekte Paveldo komisija yra išskiriama iš bendro institucijų sąrašo, nepažeistų Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – Konstitucija) 48 straipsnyje įtvirtinto teisingo apmokėjimo už darbą principo bei bendros valstybės pareigūnų darbo užmokesčio sistemos logikos ir vientisumo.

Konstitucinis teisingo apmokėjimo už darbą principas turėtų būti vertinamas ne tik kaip argumentas susilaikyti nuo pavienių pakeitimų, bet ir kaip įpareigojimas operatyviai priimti sprendimus tais atvejais, kai galiojantis teisinis reguliavimas nebeatitinka teisingumo, protingumo, sąžiningumo principų. Tuo tarpu Įstatymo Projekto atmetimas iš esmės reikštų, kad bet koks būtinas ir pagrįstas darbo užmokesčio sistemos tobulinimas taptų neįmanomas iki bus užbaigta visos sistemos peržiūra.

Pažymėtina, kad į Projektą galėtų būti įtraukiami papildomi saugikliai, kurie užtikrintų, jog valstybės pareigūnų atlygio sistema nebūtų iškreipiama. Pavyzdžiui, būtų galima nustatyti pereinamąjį laikotarpį ar numatyti, kad šie pakeitimai bus peržiūrėti iš naujo įgyvendinus planuojamą viešojo sektoriaus darbo užmokesčio išlaidų analizę. Tokiu būdu būtų pasiektas teisėkūros tikslas – konkreči problema būtų tinkamai, operatyviai bei laiku išspręsta, kartu išlaikant galimybę vėliau

sistemiškai koreguoti visą valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo sistemą pagal vienodus ir nuoseklius kriterijus.

Paveldo komisijos darbo užmokesčio neperžiūrėjimas dabar gali sukelti kritines pasekmes institucijos veiklos tęstinumui, nes dėl didelio darbo krūvio, taikomos asmeninės atsakomybės bei neproporcingai mažo atlygio jau dabar tampa itin sunku surasti ir išlaikyti reikiamos srities specialistus. Toks specialistų trūkumas ir rizika prarasti esamus narius ilginiui gali neigiamai paveikti šios institucijos darbą, nors jos vaidmuo yra be galo svarbus – Paveldo komisija veikia kaip pagrindinė Seimo, Lietuvos Respublikos Prezidento ir Vyriausybės ekspertė bei patarėja formuojant ir įgyvendinant valstybinę kultūros paveldo apsaugos politiką.

Išdėstyti argumentai sudaro pagrindą vertinti, kad Įstatymo Projektas turėtų būti svarstomas Seime, nes tai leistų užtikrinti, kad Paveldo komisijos narių, jos pirmininko darbo užmokesčio disproporcijos problema būtų išspręsta laiku, o vėliau, įgyvendinus sistemine valstybės pareigūnų darbo užmokesčio reformą, galėtų būti peržiūrima iš naujo.

Paveldo komisijos pirmininkė

doc. dr. Vaidutė Ščiglienė

Viktorija Gadeikienė, mob. tel. +370 699 13960, el. p. viktorija.gadeikiene@vkpk.lt